

маси: 24,1 т/га, що на 24,9% більше за стандарт; є однорідним та відмітним за низкою морфолого-ідентифікаційних ознак.

У сезонах 2016/2017, 2017/2018 та 2018/2019 рр. новий сорт в умовах Північного Лісостепу України вирізнявся дуже високою морозостійкістю (бал стійкості 9).

Визначені основні морфолого-ідентифікаційні ознаки рослин нового сорту у період збиральної стиглості (рослини першого року вегетації) та на насінневих рослинах (на другий рік вегетації). Положення листків розетки напіврозлого, інтенсивність зеленого забарвлення розеткового листка помірна. Довжина листкової пластинки розеткового листка 19,1 см, ширина листкової пластинки – 7,6 см, що більше за ці показники

у сорту-стандарту відповідно на 4,1 см та 1,3 см. Форма листкової пластинки за виключенням базальних часток – помірноеліптична, форма верхівки розеткового листка – тупа, форма основи розеткового листка – стрілоподібна з лопатями, що розходяться. Черешок розеткового листка довгий – 18 см, шириною 0,8 см (відповідно на 4,7 см та 0,2 см більше за стандарт). Насіннева рослина: форма поперечного перерізу стебла округла. Опушення на стеблі відсутнє. На стеблі наявне антоціанове забарвлення помірної інтенсивності. Волоть довга, зеленувато-рожевого забарвлення.

Сфери впровадження нового сорту 'Старт': сільськогосподарські підприємства різних форм власності і господарювання та приватний сектор.

УДК 631.8:633.854.78

Покопцева Л. А., кандидат с.-г. науки, доцент кафедри рослинництва імені професора В. В.Калитки

Нежнова Н. Г., ст. викладач кафедри рослинництва імені професора В. В. Калитки

Таврійський державний агротехнологічний університет

E-mail: pokoptseva0302@gmail.com

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОНЯШНИКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ СЕЛЕКЦІЇ В УМОВАХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Вирощування якісного врожаю соняшнику залежить від погодних умов, починаючи з сівби і закінчуючи збиранням врожаю. Клімат Степової зони України останнім часом характеризується суттєвим потеплінням, зменшенням кількості опадів та нерівномірністю їх випадання. Це обумовлює зниження запасів продуктивної вологи в ґрунті, виникнення тривалих гідротермічних стресів у критичні фази розвитку рослин. Тому сьогодні селекціонери борються за створення нових сортів і гібридів, які б могли протистояти негативним факторам оточуючого середовища і давати стабільні високі врожаї. Тому метою нашої роботи стало вивчення особливостей формування продуктивності гібридів соняшнику селекції Інституту олійних культур НААН в умовах Степу України.

У досліді використовували наступні гібриди соняшнику: 'Каменярь', 'Набір' та 'Запорізький 28'. Соняшник вирощували на богарі за технологією, рекомендованою для зони Степу України. Попередник озима пшениця.

З метою встановлення морфологічних особливостей досліджуваних гібридів соняшнику у фазу масового цвітіння визначали кількість листків на рослині, площу листкової поверхні, діаметр стебла. Результати аналізу показали, що за кількістю листків на рослині гібриди

майже не різнилися між собою. Однак, гібрид соняшнику Набір за площею листкової поверхні, висотою рослин мав тенденцію до збільшення цих показників, порівняно з гібридами 'Каменярь' і 'Запорізький 28'. Слід відмітити, що гібрид соняшнику 'Набір' сформував більш міцне стебло і мав достовірно більший діаметр стебла на 14,6–19,5%, порівняно з іншими досліджуваними гібридами. Найгірші показники фітомаси показав гібрид соняшнику 'Каменярь'.

Одним з головних показників якості насіння, який характеризує запас поживних речовин у насінні, є маса 1000 насінин. Нашими дослідженнями встановлено, що максимальну масу 1000 насінин забезпечив гібрид соняшнику 'Набір' – 54,7 г, найменшу – гібрид 'Каменярь' – 49,8 г, гібрид 'Запорізький 28' за цим показником займав проміжне значення. Подібні зміни мав і показник маси насіння з одного кошику, врахувавши який була розрахована біологічна урожайність при густоті стояння 46 тис. росл./га. Так, найвищою урожайністю характеризувався гібрид 'Набір' (1,74 т/га), який перевищував інші гібриди на 6,7–11,5%.

Отже, найбільш адаптованим до умов південного Степу України є гібрид соняшнику 'Набір', який показав краще сформовану фітомасу, порівняно з іншими досліджуваними гібридами, і забезпечив урожайність 1,74 т/га.